

[Finansministeren.]

fremsatte lovforslag, vil afgiften på knalserter altså kunne bortfalde uafhængigt heraf.

Når jeg ved lovforslagene for afgiftsatsernes vedkommende kun foreslår en forlængelse på 3 måneder, er det ikke, fordi jeg tror, at vi efter denne dato vil kunne undvære nogle af de indtægter, som disse afgifter indbringer. Tværtimod taler alt for, at en stort set uforandret forlængelse i yderligere et år må foreslås i marts måned, men jeg anser det for rigtigst, at man har den bedst mulige oversigt over, hvorledes indtægter og udgifter vil blive i det kommende finansår, forinden man træffer beslutning om skatterne for dette finansår. Dette vil i højere grad være tilfældet, når vi kommer lidt ind i det nye år og får taget endelig stilling til udgifterne i det finanslovforslag, som vil blive fremsat her i tinget i morgen. Til den tid vil også udskrivningsloven for det kommende skatteår blive fremsat, og det vil da være muligt under eet at sammenholde de forventede udgifter med de foreliggende indtægtsmuligheder.

Jeg er fuldstændig klar over, at man fra mange sider og ikke mindst indenfor de erhverv, som berøres af de her omhandlede afgifter, allerede nu kunne ønske ændringer i denne lovgivning og ikke mindst ændringer i retning af nedsættelse eller bortfald af de afgiftssatser, som nu foreslås forlænget.

Selvom jeg kan forstå baggrunden for sådanne ønskers fremkomst, må jeg fremhæve, at jeg ikke ser nogen finansiel mulighed for at foretage ændringer i de bestående satser. Det er i sig selv højst uheldigt, at den her omhandlede lovgivning udløber før finansårets udgang, men da denne situation nu engang foreligger, har jeg ønsket, samtidig med at den nødvendige forlængelse finder sted, at foreslå gennemført en stærkt påkrævet lovt teknisk forenkling af hele dette udviklede lovstof.

Jeg skal med disse bemærkninger anbefale de fremsatte lovforslag til velvillig og hurtig behandling i det høje ting.

Ordføreren for forslagsstillerne (Harald Nielsen): Jeg har hermed den ære for det høje ting på forslagsstillernes vegne at fremsætte forslag til lov om ændring i lov om radiospredning.

Radiospredningen har i sin korte levetid været underkastet en kolossal udvikling. Fra at være et stykke legetøj for teknisk interesserede er radioen blevet nutidens vigtigste hjælpemiddel til at få mennesker i tale. Med denne udvikling for øje forstår de fleste sikkert rent umiddelbart, hvor vigtigt det er, at radiofonien bliver ledet på rette måde. Vi har i radiofonien et hjælpemiddel til påvirkning af mennesker både kulturelt og politisk, som tidligere generationer ikke har kendt mage til, og i et demokratisk samfund er det derfor af yderste vigtighed at overvåge, ikke blot at udsendelserne er af god kvalitet, men også at radioen ikke bliver et instrument i en ensidig propagandas tjeneste.

Dette kan man efter min anskuelse sikre sig på to forskellige måder. Man kan — sådan som det vist også sker i enkelte lande — indrette radiofoniens ledelse på den måde, at ledelsen og ansvaret for udsendelserne helt og fuldt lægges i direktørens og afdelingschefernes hænder, og så indsættes der af folketinget, som jo tæller repræsentanter for forskellige anskuelser, et tilsynsråd som kontrollerende organ. Det er en fremgangsmåde, som har visse fordele. Det er under en sådan tilstand let at placere ansvaret for det, der foregår, og det er vel også en orden, der giver afdelingscheferne større frihed i arbejdet, end tilfældet er under den orden, vi har skabt. For herhjemme er vi gået en anden vej for at sikre alsidighed i udsendelserne og for at modvirke tendenser til ensretning, idet vi har indsat en art folkevalgt råd til at forestå ledelsen. Det er en orden, der også kan have sine fordele, og jeg underkender ingenlunde betydningen af at drage lægmandselementet med ind i arbejdet vedrørende udsendelsernes tilrettelæggelse.

I det forslag til ændringer, som jeg hermed har den ære at fremsætte, bygger vi da også videre på det bestående. Forslaget betegner ikke noget brud med de grundlæggende principper i vor lov om radiospredning, det søger blot at rette nogle efter vor opfattelse væsentlige fejl i den gældende ordening.

For det første finder vi, at det i mange lytterkredse udbredte ønske om at få øget indfyldelse i radiorådet er rimeligt, og dette ønske mener vi vil være tilstrækkeligt

[Harald Nielsen.]

imødekommet, når lytterrepræsentanternes antal udvides så meget, at de udgør flertallet i rådet. Lytterne får efter forslaget 8 af rådets 15 medlemmer, samtidig med at det fastslås, at rådirådets formand skal vælges blandt de lyttervalgte repræsentanter.

Et andet forhold, som vi ubetinget mener bør rettes i vor nuværende ordning, vedrører den måde, hvorpå lytternes repræsentanter udpeges. Fremgangsmåden er som bekendt den, at de forskellige foreninger får medlemmer i rådirådet i forhold til deres medlemstal. Licensbetalende lyttere, der ikke er medlem af en forening, har ingen adgang til at stemme eller til at blive repræsenteret.

Jeg behøver vist ikke at komme med nogen lang og vidtløftig argumentation for at påvise det urimelige i denne ordning. De fleste indser dog vist rent umiddelbart, at det naturligvis bør være sådan, at enhver lytter, der betaler sin licens, uden videre også har ret til at deltage i valgene til rådirådet. Det er da også det, det her foreliggende forslag går ud på. Lytterforeningerne bliver ikke ved indførelsen af noget sådant overflødige. De skal som hidtil opstille kandidater og gennem et oplysningsarbejde gøre opmærksom på, hvad disse foreningers kandidater vil virke for, hvis lytterne vil stemme på dem i et sådant omfang, at de kommer ind i rådet.

Endelig ønsker vi indført en vis offentlighed i rådets og programudvalgets arbejde. Som det nu er, føres alle forhandlinger og træffes alle beslutninger for lukkede døre, således at det kun er gennem indiskretioner og ad besværlige omveje, eller når det måtte passe i rådets kram, at man kan få noget at vide om, hvad der er besluttet, og hvem der har besluttet dette eller hint og er de egentlig ansvarlige for det, der er sket. Det er efter vor opfattelse en væsentlig fejl ved den nuværende ordning, at det er så vanskeligt, for ikke at sige umuligt, at placere et ansvar. Denne offentlighed tænker vi os gennemført på den måde, at det pålægges rådet og programudvalget efter hvert møde at give meddelelse om de trufne afgørelser og eventuelt stedfundne afstemninger. Det forekommer os at være et ganske rimeligt krav at stille. Lytterne må virkelig have

adgang til at følge med i, hvad deres valgte repræsentanter foretager sig. En sådan ordning kunne jeg også tænke mig i adskillige tilfælde ville være en støtte for initiativrige afdelingsledere, idet de planer og forslag, de måtte have, da ville komme offentligt frem, selvom programudvalget måske ikke ønsker at føre dem alle ud i livet. Vi er naturligvis klar over, at der kan forekomme tilfælde, hvor personlige hensyn eller andre forhold spiller ind og på en sådan måde, at det ville volde fortræd, om meddelelse blev givet offentligt. I sådanne tilfælde er der da også efter forslaget åbnet adgang til at lade sagen udgå af det udsendte referat; betingelsen er blot, at der er fuldstændig enighed derom mellem rådets eller programudvalgets medlemmer.

Jeg ved fra tidligere forhandlinger i dette høje ting, at man fra visse sider, såsnart der tales om offentlighed i rådirådets forhandlinger, henviser til, at noget sådant har vi ikke i et folketingsudvalg; der foregår forhandlingerne også for lukkede døre. Men man glemmer, at når folketingsudvalget har afsluttet sit arbejde, så åbnes dørene, og så går man ned i salen, og ved anden og tredje behandling i tinget får offentligheden fuld meddelelse om, hvad der er forhandlet, hvad der er besluttet, og hvem der har besluttet det, således at vælgerne ikke noget øjeblik behøver at være i tvivl om, hvem der har ansvaret for det, der sker, og hvordan deres valgte repræsentanter stiller sig til de enkelte sager. Det er noget lignende, jeg synes man må kræve af en folkevalgt radioledelse. Den må, når den har ført sine forhandlinger, give offentligheden meddelelse om de trufne afgørelser og eventuelt foretagne afstemninger. Kun gennem en sådan ordning bliver det muligt for lytterne at vinde klarhed over, hvorledes deres valgte repræsentanter arbejder, og hvem der har ansvaret for de afgørelser, der træffes.

Efter disse orienterende bemærkninger om det væsentlige i de foreslåede ændringer skal jeg kort referere, hvorledes den nu gældende lovs § 4 — for det er den, ændringerne især knytter sig til — kommer til at se ud efter forslaget.

§ 4 indledes efter forslaget med, at rådirådet under ansvar overfor undervisningsministeren har ledelsen af statsradiofonien.

[Harald Nielsen.]

Denne bestemmelse stod tidligere i § 5, men det forekommer os mere rimeligt, at den indleder § 4.

Det hedder dernæst i lovforslagets § 4, at radiatorådet består af følgende medlemmer:

8 valgt af de licensbetalende lyttere ved direkte valg efter forholdstalsvalgmanen i overensstemmelse med de i lov nr. 000 fastsatte regler. Efter den bestående lov har lytterne kun 6 repræsentanter i rådet.

Det hedder videre i forslaget, at der skal være en repræsentation for folketinget, sammensat således, at hvert af de i folketingets finansudvalg repræsenterede partier vælger et medlem. Dette svarer ganske til den bestående lovs bestemmelser.

Endvidere skal der være et medlem udpeget af den danske presses telegramudvalg og et medlem udpeget af de anerkendte faglige journalistorganisationer. Disse to bestemmelser er også enslydende med den bestående lov, dog med den forskel, at det i den hedder, at disse repræsentanter udpeges af ministeren, men indstilles af de nævnte organisationer. Vi har fundet, at man lige så godt kunne lade dem foretage udpegningen direkte.

Endelig kommer der et medlem udnævnt af undervisningsministeren. Efter den bestående lov udpeger ministeren to, men det er skåret ned til een for at give plads for den udvidede lytterrepræsentation.

Den radioteknisk sagkyndige, som efter den bestående lov udnævnes til medlem af radiatorådet efter indstilling af ministeren for offentlige arbejder, er ligeledes faldet bort som stemmeberettiget medlem, idet vi mener, at han lige så godt kan indrangeres blandt de særlig sagkyndige, som rådet kan supplere sig med. For adgangen hertil bibeholdes naturligvis, idet det selvsagt både i rådet og programudvalget må være sådan, at der til hjælp for arbejder kan tilforordnes teknisk sagkyndige eller anden sagkyndig bistand. Kirken, universitetet o. s. v. har jo i øjeblikket sådanne rådgivende repræsentanter, konsulenter, og hvad de kaldes, og sådan bør det naturligvis stadig være.

Så hedder det videre i § 4, at rådet konstituerer sig selv med formand, næstformand o. s. v., og så den nye bestemmelse, at formanden skal vælges blandt de lyttervalgte

medlemmer. Samtlige valg og udnævnelser gælder som hidtil for et tidsrum af 4 år, og så føjes der til, hvad jeg allerede har berørt, at til rådet og til de af det nedsatte udvalg kan som sagkyndige, ikke stemmeberettigede medlemmer knyttes fornøden teknisk og anden sagkyndig assistance, herunder konsulenter.

Rådets møder ledes af formanden, og her kommer så den nye bestemmelse: afgørelser i rådet træffes med almindelig stemmeflerhed; i tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende. Dette er indsat for det tilfælde, at folketingsrepræsentationen skulle blive større end de 4 mand, som der for øjeblikket i henhold til stillingen i finansudvalget er plads for.

Endvidere foreslås følgende bestemmelse:

„Meddelelse om de i radiatorådet og de af dette nedsatte programudvalg truffne afgørelser og stedfundne afstemninger skal efter hvert møde tilstilles offentligheden. Offentliggørelse kan dog undlades i det omfang, rådets medlemmer under hensyn til sagens karakter er enige herom.“

Derefter fortsætter § 4 med de samme bestemmelser som hidtil vedrørende lønninger og honorarer.

I § 5 foreslås stk. 1 strøget, hvilket er en følge af, at den deri indeholdte bestemmelse er flyttet til § 4. § 5, stk. 6, formuleres efter forslaget således:

„Rådet udfærdiger selv sin forretningsorden, der forelægges undervisningsministeren til godkendelse.“

Efter den bestående lov er det undervisningsministeren, der udfærdiger forretningsordenen; men vi finder det mere rimeligt, at rådet selv besørger dette arbejde, dog således at forretningsordenen skal forelægges undervisningsministeren til godkendelse.

Jeg er forberedt på, at man vil gøre den indvending mod det her fremsatte forslag, at det er en fejl, at det ikke er ledsaget af en færdigudarbejdet valgordning vedrørende lyttervalget. Når vi ikke har udarbejdet en sådan, er det for det første, fordi vi ikke på forhånd vil binde os til en ganske bestemt valgordning, idet vi er klar over, at en valgordning kan gennemføres på flere forskellige måder, og for det andet, fordi det er vanskeligt i detaljer at udarbejde en valglov, når man ikke har administrationens tekniske sagkundskab til rådighed, således

[Harald Nielsen.]

som f. eks. et folketingsudvalg har mulighed for at få det. Vi har dog i bemærkningerne til lovforslaget opstillet nogle hovedsynspunkter, som vi kunne tænke os kunne lægges til grund for udarbejdelsen af det valglovsforslag, som vi håber at det udvalg, der bliver nedsat, vil være i stand til at udarbejde, idet vi dèr gør opmærksom på, at vi mener, at valget bør foregå på grundlag af lister, opstillet i en nærmere fastsat tid forud for valget. Adgang til opstilling af lister bør tilkomme særlige, i dette øjemed oprettede foreninger, når de har mindst 5 000 medlemmer, ligesom også lyttervalgte medlemmer af radiorådet må have adgang til at lade sig opstille til genvalg, hvis de ikke på anden måde opstilles. Der bør være adgang til listeforbund mellem flere opstillede lister. Valget bør foregå på grundlag af almindeligt forholdstalsvalg. Hver licensbetalende lytter bør have 1 stemme.

Det er nogle retningslinier, vi har opstillet, men det er ikke noget ultimatum, det er noget, vi er villige til at forhandle om.

Det, som det for forslagsstillerne først og fremmest drejer sig om, er at få undersøgt, om der her i tinget er et flertal, der vil være med til at gennemføre direkte lyttervalg. Er der enighed herom, må det være en opgave for det udvalg, som jeg håber bliver nedsat, at tale sig tilrette om grundprincipperne for valgordningen, og er man først så vidt, er det jo kun et spørgsmål om teknik at få udarbejdet valgloven i enkeltheder.

Jeg ved, at der har været forskellige forslag fremme, og jeg er også bekendt med, at nogle siger, at det er en næsten uløselig opgave at lave en valgordning for lyttervalg. Det sidste kan jeg dog ikke erkende rigtigheden af. Når man kan lave en folketingsvalglov og en valglov for de skattebetalende kommunalvælgere, og når de store organisationer, der tæller hundredtusinder af kontingentbetalende medlemmer, kan organisere urafstemninger mellem disse, må det også være muligt at forme regler, der er anvendelige for en afstemning blandt de licensbetalende lyttere; det kan ikke være nogen uløselig opgave. Endvidere er det vel nødvendigt at gøre den bemærkning, at er der i dette høje ting vilje til at gennemføre de her foreslåede ændringer og den valg-

ordning, der må knytte sig dertil, vil det nok blive nødvendigt at indsætte en overgangsbestemmelse, hvorved den nugældende ordning forlænges, indtil valg efter nyordningen kan finde sted.

Hermed er jeg til ende med min gennemgang af lovforslaget, om hvis enkeltheder vi naturligvis er villige til at forhandle, og som måske i sin tekniske udformning kan have visse mangler, da vi jo ikke har haft den administrative sagkundskab til hjælp ved udarbejdelsen. Det, forslagsstillerne ønsker, er at give lytterne øget indflydelse i radioledelsen, at indføre direkte lyttervalg, således at alle licensbetalende lyttere bliver i stand til at deltage i valget, og at indføre en vis offentlighed i radiorådet og programudvalget, altsammen udfra den overbevisning, at en sådan ændring vil være til gavn for radiofoniens arbejde og vil afhjælpe væsentlige mangler ved den bestående ordning.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings forhåbentlig velvillige behandling.

Første næstformand (Arnth Jensen): Eksemplarer af de nu fremsatte lovforslag vil blive omdelt.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om apotekervæsenet.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 687; fremsættelsen findes i tidenden sp. 683).

Første næstformand (Arnth Jensen): Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov nr. 182 af 23. juni 1932 om sundhedsvæsenets centralstyrelse.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 769; fremsættelsen findes i tidenden sp. 683).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Mørk: Mit partis krav til en ny apotekerlov er, at der tilsikres forbrugerne, de syge, den bedste medicin til den billigste pris. Det foreliggende lovforslag giver en større